

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr. K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; Dr. R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr. Henry Beets, Grand Rapids; Dr. E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Ir. B. ter Brugge, Almelo; Dr. K. J. Cremer, Kampen; Dr. R. J. Dam, Kampen; Dr. A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr. D. van Dijk, Groningen; Drs. D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr. J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr. J. van Herksen, Ermelo; A. Janse, Biggelerke; Dr. P. Jasperse, Leiden; Dr. G. Keizer, De Steeg; Dr. B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr. E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr. C. Lindeboom, Amsterdam; Dr. J. v. d. Linden, Zeist; Dr. S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs. Joh. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meina, Groningen; Dr. A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr. G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr. R. Schippers, Wansword; Dr. J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs. H. Smilde, Groningen; Drs. H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr. N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr. C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr. J. Thijs, Zwolle; Dr. C. Veenhof, Haarlem; Dr. J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr. M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr. F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielenga, Franeker; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage;

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr. K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Het Bellamy-Stelsel. II. — Uit de Schrift: Het priesterschap in twist gered. (Deut. 33:8 en 9). — Kerkelijk Leven: De vergelijking in de gemeene-gratieleer. V. Geen buitenlandsche predikanten. Parafrazen op het N.T. — Even Parkeeren: Het superlativisme. — Pop. Wet. Schetsen: Uit het Martyrium van Guido de Brès. IV. — Lit. en Kunst: De groote Armenische roman. — Geestelijke Adviezen: Het getuigenis des Geestes, dat wij kinderen Gods zijn. III. — Uit de Buitenl. Kerken: De nood der Kerk in Duitschland. — Perschoonw. — Kerkenw.

HOOFDARTIKEL

Het Bellamy-Stelsel.

II.

Hebben wij dus reeds groote bezwaren tegen het schrijven van dergelijke boeken, deze bezwaren vermeerderen nog als wij kennis gaan nemen van de beginselen, die Bellamy in zijn geschriften gepropageerd heeft en van de methoden die hij in zijn ideaal staat aanbevelenswaardig acht.

Julius West bevindt zich na zijn ontwaken in een stad die zoowel wat de levensorde als de bouwvallen betreft, grondig verschilt van 't Boston uit 1887. Een van de voornaamste kenmerken van de volmaakte maatschappij is dat het geld is afgeschaft. Bankgebouwen zijn er in de heele stad niet te vinden, evenmin als winkels. Bankiers en grossiers, effectenhandelaren en marktventers zijn volmaakt overbodig geworden. Het stadsbeeld heeft een heel ander aanzien, dan zooals wij het kennen. Er zijn geen lichtreclames, geen imponerende etalages, geen warenhuizen met bijzondere aanblijdingen om koopers te trekken. Alles wat de bewoners noodig hebben, kan men in het magazijn van de wijk, waar men woont, verkrijgen en nergens anders kan men iets ontvangen. Een stelsel van onmiddellijke verspreiding vanuit de magazijnen is in de plaats van den handel gekomen en hiervoor heeft men geen geld nodig. De natie is de eenige producent van alle soorten goederen.¹²⁾

Iedere man en vrouw, jong en oud, ontvangt als burger van den staat bij het begin van het jaar een credietkaart, vermeldende zijn aandeel in de jaarlijksche productie van het volk. Met deze kaart kan men in de openbare magazijnen alles vinden wat men verlangt en eveneens wanneer men het verlangt. Deze kaart die aan Julius West natuurlijk getoond wordt, is een stuk bordpapier, verdeeld in vakjes, waarvan telkens zooveel vakjes afgeknippt worden door den dienstdoenden beambte als besteed zijn in den aankoop van nieuwe goederen. Het crediet is zoo groot, dat men er in de meeste omstandigheden royaal van leven kan en gewoonlijk aan het eind van het jaar nog een overschot zal blijken te hebben ook! Mochten er evenwel verkwisters zijn, dan ontvangen deze hun deel elke week of elke maand. In bijzondere gevallen kan het zelfs verhinderd worden van hoogerhand om zijn eigen crediet te beheeren.¹³⁾

Dit crediet wordt aan ieder verstrekt op grond van zijn mensch-zijn.¹⁴⁾ En al is men ook hoogleeraar of kappersbediende, mijnwerker of burgermeester, het aandeel van ieder is precies gelijk. Deze gelijkheid geldt zonder eenige uitzondering. Overhouden van jaar op jaar door zuinig zijn of anderszins is ook uitgesloten daar overschotten van de credietkaarten in de meeste gevallen gevoegd worden bij het algemeene overschot.

In nauw verband met dit systeem van credietkaarten staat de arbeidskwestie. Er is zodelts als

een groot arbeidsleger. Op 21-jarigen leeftijd wordt iedere gezonde man en vrouw in het arbeidsleger ingelijfd en doet dan 21 jaar, dus tot het 45ste levensjaar dienst in een of ander bedrijf. Na het 45ste levensjaar worden de menschen vrijgesteld van werk, maar voor bijzondere oproeping blijft de burger nog beschikbaar in gevallen van plotselinge en groote vraag naar werkkrachten, totdat hij den leeftijd van 55 jaar bereikt heeft. 15 October is de inlijvingsdag. Dan worden de nieuwelingen in de verschillende bedrijven tewerkgesteld en de 45-jarigen op de meest eervolle wijze van het vervullen van hun taak ontheven.¹⁵⁾ Het probleem van vraag en aanbod voor de diverse beroepen en betrekkingen is als volgt opgelost. Iedereen kan in eerste instantie zelf uitmaken, in welk onderdeel van het arbeidsproces hij bij voorkeur zal bezig zijn. Het aantal vrijwilligers voor elk bedrijf wordt dan nauwkeurig geregistreerd. Blijkt het dat er voor een bepaald bedrijf een aanmerkelijk overcompleet is, dan leidt men daaruit af, dat dit vak om welke reden dan ook, aantrekkelijker is dan andere. Het is de taak van de regering om steeds de voorwaarden van alle beroepen gelijk te maken, zoodat alles even begeerlijk wordt voor de personen, die er aanleg voor hebben. Dit wordt gedaan door de werkuren in de verschillende vakken te laten afhangen van de moeilijkheid. Waar onder prettige omstandigheden gewerkt wordt, moeten de arbeiders meer uren hun bezigheden verrichten dan waar onder zeer onaangename omstandigheden het dagelijksch werk verricht dient te worden.¹⁶⁾

Het beginsel is dus, naar de conclusie van Dr. Leete, den man dien West onderricht dat het werk van geen enkel mensch zwaarder behoort te zijn dan het werk van een ander, en de werklieden zelf zijn de rechters. Deze regel kent geen grenzen. Als eenige soort van bezigheid zoo zwaar of onaangenaam zou zijn, dat om vrijwilligers te werven de arbeidsdag tot tien minuten beperkt moest worden, zou men het doen. Indien dan ook niemand het werk zou willen verrichten zou het onuitgevoerd blijven.¹⁷⁾

Deze maatschappelijke orde vindt de Heilige Schrift op vrijwel alle punten tegenover zich. Vooreerst legt de bijbel reeds in het boek Genesis een zeer nauw verband tusschen arbeid en brood, tusschen werk en levensonderhoud. Vgl. Gen. 3:19: „In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten, totdat gij tot den bodem wederkeert”. Daaruit blijkt het dat de mensch alleen in harten arbeid zijn brood, zijn levensbehoefte zal kunnen gewinnen. In het Paradijs was dit anders. In den staat der rechtigheid gaf God de Heere den mensch de gelegenheid vrij te eten van alle boomen van den hof behalve van dien eenen boom, den boom der kennis van goed en kwaad. Er was dus een overvloed van vruchten om het leven in stand te houden: allerlei geboomte „begeerlijk om te aanschouwen en goed tot spijze”. De Schepper van hemel en aarde gaf den mensch, die geformeerd was naar Gods beeld en gelijkenis, te genieten van de voortbrengselen, die de natuur kon bieden.

Maar na den val is er op allerlei wijze „zwaarigheid” voor dienzelfden mensch. Dan moet er moeizaam en zwaar gearbeid worden, om aan den bodem zijn opbrengst te ontwoekeren; dan wordt het ervaren, dat de opbrengst tengevolge van het snelwassende onkruid beperkt geworden is; dan is er de inspanning van alle krachten en vermogens noodig om het noodige te verkrijgen. De genade van God schittert echter ook daarin over het menschelijk geslacht dat in den weg van zorg en arbeid het brood wordt toebedeeld.¹⁸⁾

15) Vgl. In het jaar 2000, pag. 37, 38.

16) Vgl. In het jaar 2000, pag. 39.

17) Vgl. In het jaar 2000, pag. 40.

18) Vgl. Dr. G. Ch. Aalders, Het Boek Genesis, I, pag. 133 (Korte Verkl.).

Een kerk, die geestelijk krachtig is, moet een onweerstaanbare aantrekkingskracht uitoefenen op alle zielen die uit God zijn: en omgekeerd voor alle ziel, die niet uit God is, het verblijf in haar midden ondragelijk maken: niet met opzet: maar vanzelf: door de openbaring van haar geest.

Dr. A. KUYPER.
De Heraut, No. 181, 12 Juni 1881.

Dit onlosmakelijk verband tusschen arbeid en brood in de bedeeeling na den val wordt in Bellamy's staat weggewerkt. Krachtens zijn mensch-zijn ontvangt ieder evenveel om in zijn levensonderhoud te kunnen voorzien. Of iemand zich nu inspannt of niet, bij het uitvoeren van zijn dagelijksch werk, of hij met animo werkt of niet, dat doet in het geheel niets ter zake.

Een ander punt dat met het voorgaande min of meer samenhangt en waarop ook de aandacht gevestigd moet worden, is het uitschakelen van het onaangename werk. Wil niemand zich in een bepaald geval met een of ander werkobject inlaten, welnu, dan blijft dat werk eenvoudig liggen!

Hier wordt in bedekte termen de lof der luiheid gezongen. Maar terecht is er de opmerking gemaakt, dat het niet christelijk is, met zulk een lied van harte in te stemmen.¹⁹⁾ De arbeidsplicht moet voor den mensch gehandhaafd blijven. Zooals Adam en Eva in het Paradijs reeds een taak hadden te vervullen in het bebouwen en bewaren van den hof, zo is dit na den val gebleven. Al zal in deze bedeeeling de moeite van den arbeid, de geestelijke en lichamelijke inspanning nooit geheel worden weggenomen, niettemin hebben wij den plicht om te arbeiden met hoofd en hand in alle werk dat God den menschen heeft toevertrouwd, — ter eere Gods!

Hoewel Bellamy op verschillende plaatsen in zijn boeken de bezwaren tracht te ontzenuwen, die ingebracht zullen worden tegen deze arbeidsmethode waarbij dus de staat de eigenlijke leiding geeft, kan men toch moeilijk tot een andere conclusie komen dan dat bij een dergelijke arbeidsregeling de persoonlijke belangstelling van den arbeider voor zijn werk wel moet verflauwen, en dat de dagelijksche arbeid wel zonder eenige vreugde verricht moet worden als iets, waarvan men zoo haastig en zoo gemakkelijk mogelijk moet zien af te komen.

Een merkwaardige omstandigheid is voorts dat ook in dezen staat van Bellamy een ingewikkelde distributie van goederen is ingevoerd, door middel van een credietkaartensysteem functionneerend.

Wij zeggen opzettelijk: ook in den staat van Bellamy. Hij is werkelijk de eenige niet die de distributie beschouwt als een maatregel van rechtvaardig gemeenschapsleven. Meerdere Utopisten hebben precies dezelfde gedachte naar voren gebracht.²⁰⁾ Uit de tijdperken van oorlog en revolutie, van hongersnood en gebrek, waarin de distributie altoos een belangrijke plaats heeft ingenomen, heeft men deze overgebracht naar de gouden eeuw van voorspoed en welvaart. De distributie zou een vorm zijn van de hoogste orde in den rechtvaardigen staat en zou zulk een regeling van het gemeenschapsleven tengevolge hebben, dat er nimmer meer verstoring zou kunnen intreden.

Op een dergelijke manier wordt echter in den Bijbel nooit over distributie gesproken. Deze wordt nooit beschreven als een weldaad voor de menscheit, maar als een beoeking. Want wel komt ook in de Openbaring van Johannes de distributie ter sprake, maar dan in verband met den honger. Als het derde zegel door het Lam geopend is, dan komt te voorschijn de ruiter op het zwarte paard, de honger. En hij draagt een weegschaal in de hand. „Dit embleem wijst duidelijk in de richting

19) C. Smeenk, Christelijk Sociale Beginselen, II, pag. 433.

20) Zoo Babeuf in Frankrijk en Cabet in Iowa.

12) Vgl. In het jaar 2000, pag. 50.

13) Vgl. In het jaar 2000, pag. 51.

14) Vgl. In het jaar 2000, pag. 54.

van distributie: ieder wordt zijn portie met zorgvuldigheid krap toegemeten." 21)

Er wordt dus in dit visioen de nadruk op gelegd, dat de honger en in samenhang daarmee de distributie niet uit de geschiedenis van de wereld en die daarin wonen, zal verdwijnen. Wel verre van daar dat de distributie een van de zegenende machten van de mensheid zou kunnen zijn, zal ze altoos voorkomen in dagen van schaarschte, in tijden van voedselnood en gebrek. Ook op dit punt is Bellamy dus wel ver afgeweken van hetgeen Gods Woord ons leert.

De „Groote Omwenteling” zooals Bellamy bij voorkeur de gebeurtenis betitelt, die de economische gelijkheid voor allen gebrachth heeft, is inzonderheid voor de vrouwen van verstrekkende betekenis geweest. „Als de Omwenteling — zoo zegt de schrijver ergens in vervoering — voor de mannen het sein heeft gegeven tot een hooger en nobeler levenswijs, dan is het voor de vrouwen een stem Gods geweest die voor haar een nieuwe schepping in het leven heeft geroepen.” 22)

De vrouwen zijn ook in het arbeidsleger opgenomen en hebben daarin in de meeste gevallen precies denzelfden dienst te doen als de mannen. Waren er vroeger speciaal vrouwelijke beroepen als schoonmaakster, dienstbode, wasvrouw enz., na de Omwenteling zijn de vrouwen dank zij een betere lichaamsverzorging veel sterker geworden en zijn er ook vrouwelijke machinisten, ingenieurs, behangers, smeden en metselaars. 23) De kleeding van de vrouwen is daarmee geheel in overeenstemming. Uiterlijk kan men niet meer zien aan de kleeding of men een man dan wel een vrouw voor zich heeft. Het costume van de vrouw is aan dat van den man in hoofdzaak gelijk. De rokken hebben als „ouderwetsch” afgedaan. 24)

Door de economische gelijkstelling van mannen en vrouwen is het voor het eerst mogelijk geworden de verhouding tusschen de geslachten op waarlijk moreelen grondslag te regelen. „Immers, zoo verklaart Dr. Leete aan Julius West, is de eerste voorwaarde daarvoor vrijheid van handelen. Zoolang de vrouw afhankelijk was van den man, kon zij niet vrij zijn in haar sexueele verhouding tot hem en kon er dus van zedelijkheid in dat opzicht geen sprake zijn. Ware sexueele moraliteit was alleen mogelijk, toen door de economische gelijkheid de vrouw in staat gesteld werd onafhankelijk van den man te zijn.” 25)

Aangezien een groot deel van de vrouwen in de jaren waarin zij in het arbeidsleger dienst moesten doen, in het huwelijk zal treden en moeder zal worden, ligt het voor de hand dat door West ook met belangstelling gevraagd zal worden, hoe de moeilijkheden daaruit voortvloeiend met het oog op het volbrengen van het dagelijksche werk, werden opgelost. Groot zijn deze moeilijkheden echter niet. Algemeen wordt erkend, dat de moederplicht de schoonste taak is, die voor de vrouw is weggelegd, en de gemeenschap eischt niet dat zij dien plicht zal verwaarlozen. „De zorg voor het komende geslacht, de opvoeding en de teedere band, die tusschen moeder en kind geweven wordt mag niet door de nieuwe gemeenschapsorde verstoord worden. Bovendien stellen de nieuwe sociale verhoudingen haar in staat beter en gemakkelijker haar roeping te vervullen, dan zulks vroeger het geval was.” 26)

Ook hier blijkt het dat Bellamy zich bij zijn beschouwingen niet heeft laten leiden door het licht van Gods Woord. De Heilige Schrift teekent ons de taak van man en vrouw en de verhouding van de geslachten tot elkander geheel anders.

Bellamy geeft al een heel treurig beeld van het leven van de vrouwen in den ouden tijd.

Heel de opvoeding van de rijke meisjes was er op gericht, den man te behagen, en van de minder goed gesitueerde om een goede huishoudster te worden voor den toekomstigen man. Want als de vrouw er niet in slaagde om een huwelijk aan te gaan dan was het leed in de meeste gevallen niet te overzien. Niet alleen dat de vrouw dan haar roeping miste, maar ook was de kans groot dat ze tot armoede verviel, ja zelfs dat ze haar eer moest verliezen. 27)

Hier moet wel opgemerkt worden, dat Bellamy heel, heel sterk overdrijft. In landen waar het Christendom ingang gevonden heeft, zullen dergelijke gevallen niet veel zijn voorgekomen. Naar christelijke opvatting is de vrouw immers niet de mindere van den man. Zij is een andere. Zij is de hulp die bij hem past. En de positie van de vrouw mag en kan in een christelijk land dan ook nooit een minderwaardige zijn. Deze moet echter bij gezonde maatschappelijke verhoudingen echter wel een andere zijn. 28) En als Bellamy de schoonste

levenstaak van de vrouw daarin acht te bestaan dat zij naast den man arbeidt en precies hetzelfde werk verricht als haar echtgenoot, en als hij daartoe de vrouw veel laat doen aan sport, opdat haar lichaam sterker zou worden en opdat zij het zwaarste werk beter zou kunnen doen, dan moeten wij allen, die ons gebonden weten door Gods Woord, constateeren dat de ontwerper van den ideaalstaat hier het spoor al heel erg bijster is. God de Heere heeft eerst Adam geschapen, daarna Eva. Niet opdat Eva hetzelfde werk zou gaan doen als de man, maar opdat man en vrouw samen een beter werk zouden doen, dan ze ieder afzonderlijk tot stand zouden kunnen brengen. 29)

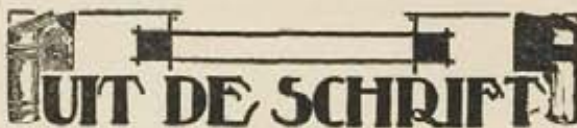
De vrouw is nu eenmaal anders gebouwd dan de man; zij is een ander geslacht en het is in lijnrechten strijd met Gods ordinantiën als deze natuurlijke grenslinjen worden weggewischt op de wijze zooals Bellamy zich dat veroorlooft te doen. Blijkens het welgevallen waarmee deze kwestie meermalen in de boeken van Bellamy ter sprake wordt gebracht, is de schrijver ervan overtuigd, dat hij de vrouwen de grootste eer geeft, die ze op aarde slechts kunnen verkrijgen. Het tegenovergestelde is echter het geval. De vrouw wordt juist van haar eigen eer beroofd. „De ware vooruitgang” — heeft Fabius terecht ergens geschreven — „is geenszins het zooveel doenlijk uitwissen van de grenslinjen, maar omgekeerd het steeds dieper doordringen in de gedachte Gods die aan de tweedheid van geslacht ten grondslag ligt.” 30)

H.-K.

H. M.

29) Vgl. Dr. B. Wielenga, Het huwelijk als inzetting Gods. J. H. Kok, Kampen 1936, pag. 79.

30) Mr D. P. D. Fabius, Voortvaren, Leiden 1902, 2e dr.

Het priesterschap in twist gered.

En van Levi zeide hij: uwe Thummim en uwe Urim zijn aan den man, uwen gunstgenoot, dien Gij verzocht hebt in Massa, met welken Gij getuist hebt aan de wateren van Meriba; die tot zijnen vader en tot zijne moeder zeide: Ik zie hem niet; en die zijne broederen niet kende, en zijne zonen niet achtte; want zij onderhielden uw woord, en bewaarden uw verbond.

Deuteronomium 33:8 en 9.

Het koningschap, zoo leert de Schrift, kon in Israël niet anders dan door den strijd tusschen Geest en vleesch tot zijn theocratischen wasdom komen. We zien het — bij wijze van voorbeeld, en van vóór-beeld — aan David.

Datzelfde geldt nu echter óók van 'priesterschap. En daarvan heeft de Geest van Christus door Mozes' mond ons openbaring gedaan. Als Mozes afscheid neemt van zijn volk, dan kondigt hij, die zelf den speciaal ambtsweg der middeelaarsroeping slechts kon opgaan, nadat de Heere hem heeft „willen” dooden (Ex. 4:24), die zelfde grondwet af ten aanzien van het priesterschap, en licht ze toe met een herinnering aan het verleden, zijn eigen verleden.

Ziet gij, zoo vraagt Mozes, ziet gij, daar Levi onder al zijn broeders staat? Die Levi — hij in zijn kinderen — draagt de Urim en de Thummim; dat zijn de emblemten, en ook bepaalde instrumenten van den priesterdienst. Want Levi's nakroost is verkoren tot een hooge eer; daarom heet Levi, die hun vader zijn mocht, ook een gunstgenoot des Heeren, geroepen tot bijzonderen dienst. Maar Mozes weet het zelf zeer wél, dat juist die Levi den last van „den twist des Heeren” heeft moeten dragen. Niet eerst in Mozes' dagen, maar reeds vroeger, toen de kinderen van Levi nog „in de tendelen van hun vader waren”. Heeft niet de stervende Jacob Levi vernederd onder al zijn broeders? Ook zijn houweelen¹⁾, sprak hij toen, zijn werktuigen van geweld; Jakob wilde niet komen bij de beraadslaging van Simeon en Levi, en kon het maar niet eens worden met hun samenrotting. Want in hun toorn hebben zij (te Sichem) mannen doodgeslagen, en in hun moedwil hebben zij runderen de pezen doorgesneden.

Deze klacht van Jacob zag in eerster instantie op Levi, den stamvader. Vervloekt noemde hij Levi's toorn, want die was heftig; en zijn verbolgenheid, want die was hard; en zijn compagnonschap, want dat was kerkbederf. Ja, wel heel scherp was het vonnis van Jacob, nóg in het uur, waarin hij uit het leven scheiden ging, over het kwaad, dat Levi had gesticht, toen hij zijn driftig bloed naar de eigenwilligheid des vleesches liet uitzuigen tegen „de vreemden”, de inwoners van Sichem; men kan in Genesis 34 daar heel wat droevigs van lezen. En wat had dien radeloozen toorn geprikkeld? Het was geen verbonds-geschiedenis als zoodanig, doch een familieschandaal geweest: de zoon van Sichem's landvorst had zich vergrepen aan Dinah, de éénige zuster van Jacob's zonen. En toen had Levi inderdaad zijn vader, en zijn moeder, zijn broeders en zijn zuster „ge-

kend”. Hij had als Simeon's wapenbroeder de „eer” van het gezin aan Sichem „gewroken”. Maar ach — in 'tstrafoordeel, dat Levi toen voltrokken had aan de Sichemieten, was het alleen maar dwaze familietrots geweest, en deze dan gezien onder het gezichtspunt van familie-eer als doel-in-zichzelf, die zich had uitgeleefd. De band des bloeds had zich van de binding aan den Geest van God geëmancipeerd, en had toen zichzelf verabsoluteerd in daden van gemeene list en van eigenwillige wraak. De strafexpeditie tegen Sichem was het tegenbeeld geweest van de vervulling der ambtelijke roeping, die van den aanvang af het aartsvaderlijk gezin was opgelegd, om tot een zegen te zijn voor de wereld, teneinde daarin den lateren missionairen arbeid der nieuwtestamentische kerk voor te bereiden, en uit te beelden. Zoo was Levi niet priesterlijk, doch anti-priesterlijk aan 'twerk geweest. Hij leefde niet uit de grondwet van het koninkrijk der hemelen, welke Christus, de betere hooge priester, eenmaal leeren zou: dat n.l. vader en moeder en broeder en zuster tenslotte niet te „kennen” zijn naar het vleesch. Want niet de band des bloeds, doch de band van Geest en Woord is konstitutief voor kerk en Gods rijk. Wie zijn vader en moeder, en broeder en zuster? Dat zijn — zegt Christus — diegenen, die den wil des Vaders doen. De onheilige krijg van Levi tegen Sichem was een strooptocht, maar geen dienst van het Woord en geen bediening van het recht des Heeren. Daarom wordt Levi ook gestraft: hij krijgt geen „eigen, zelfstandige plaats in het volksverband”. Levi's kinderen „zullen door het geheele volk verspreid wezen, derhalve geen eigen, organisch bestanddeel daarvan vormen.” (Prof. Dr G. Ch. Aalders.)

Het kwaad van Levi bereikte later in Aäron zijn culminatie, toen ook deze zoon van Levi den dienst van het Woord, en de bediening van het recht des Heeren tegenwerkte in hetzelfde uur, waarin de wet geproclameerd werd. Toen is de priester Aäron bezweken voor den aandrang van zijn broeders-naar-het-vleesch, en van zijn volksgemeenschap-naar-den-bloede; en hij heeft op hun verzoek een gouden kalf opgericht. Ook dat was toen een ingaan tegen inhoud en strekking van het woord van Christus van daareven, dat n.l. boven den bloedband de band des Geestes en der gehoorzaamheid moet staan, en dat daarom deze laatste, als het móet, den eersten het zwijgen oplegt, als zijn dragers zich niet onderwerpen willen aan wet en evangelie. Want het is de Geest, die door het Woord in alle andere verhoudingen richtend, en daarna bouwend, heerschen wil. Daarom was dan ook in Massa en in Meriba, de plaatsen van den twist, het huis van Levi onder het oordeel van den Heere gekomen. De beide kinderen van Levi, Mozes en Aäron, waren daar onder de pressie van den openbaren „twist” des Heeren vernederd, en hun ambtelijke zonde was daar door God bezocht en veroordeeld voor de oogen van het volk. Hadden zij niet verzuimd, den naam des Heeren te heiligen tegenover de gemeenschap der kerk, die in dat volk daar voor hen stond?

Maar uit dit dieptepunt klimt Levi straks weer op; de genade des Heeren stelt hem toch weer op „zijn hoogten”. Wanneer straks na de zonden met het gouden kalf een zuiverings-actie onder het van God geweken volk een aanvang nemen moet, dan roept Mozes, de broeder van Aäron, de zoon van Levi, het volk in het geweer, — een publiek protest van Mozes tegen Aäron, van Levi's ééne zoon tegen den anderen. Hij staat „in de poort” en roept: wie den Heere toebehoort, die kome tot mij (Ex. 32:26). Vrijwillig moge zich melden alle man, die des Heeren strafoordeel wil helpen voltrekken, en daarin bewijzen, dat alleen het onvoorwaardelijk doen van den wil van den eenigen Welgever Israëls ware gemeenschap, de gemeenschap der heiligen, vormt. Een gemeenschap, die desnoods het zwaard hanteeren gaat tegen eigen kinderen, broeders, vaders en de moeders, terwille van de heiligheden van Jahwe. En toen heeft Levi's stamgemeenschap — „al de zonen van Levi” — zich aan de zijde van Mozes gesteld, en het strafoordeel helpen voltrekken. Hierin heeft Levi's nakroost de zonde, die in den toorn van hun vader Levi zelf zooveel ellende had gebrachth, publiek verloochend. Toen heeft hij niet slechts tegen „Sichem”, dat is tegen degenen, die buiten zijn, maar tegen de eigen volksgenooten het zwaard gekeerd, opdat het zwaard des Geestes en des Woords niet zou roesten.

En dit geloof is Levi tot rechtvaardigheid gerekend. Zijn straf is in zegen verkeerd. Al bleef de stam van Levi verstrooid onder de broeders (dit was het oude oordeel), deze verstrooing wordt straks zijn zegen, en ook zijn eer; want Levi's stam wordt nu de priesterstam, die Urim draagt en Thummim.

Zoo is het priesterschap in den twist des Heeren gered. Het Woord des Heeren stelt en herstelt eeuwen vóór de vleeschwording des Woords den priester, die voor den Heere Christus heen zal gaan. En Mozes' groet aan Levi in Deuteronomium 33 wordt het prototype van dat andere woord van Christus zelf, als Hij verkondigt, dat slechts diegenen, die den wil des Vaders doen,

als broed
als moed
- Bloed,
- Neen,
En dan
bodem, t

De verge

Onze l
gaande a
volgens
schoven”
de toekom
„gemeene
machten
doeling, a

We zullen
het uit D
dan ook l
heel den
en voorzo

a. Wat
niet breed
sarische z
volk wel
vreesd wo
en dertig
beweren,
verstand c

Beide, zoo
stoute stu
in Gods l
welke han
verkiezing
den lieten
aan dat va

(Bavineck,
was dan
zal de va
zal ik er
zal ik dan
lapears
praedes
op; door
dat ze ook
als mid
staat der

De orde in
verheerlijk
teit; dat h
te openba
van verlos
deeling va
der beleed

en der het
te bereiken
Mijn liefde
moeten do
daartoe zal

Wij hebben
weergegeva
een redene
construeer
konden he
tusschen s
nog eens E
beide loop
God, maar
cieus.

Het is d
fralapsaris
dingen me
uit. De we
En dan k
geschapen,
lossen, der

De infralap
orde” der
heeft — no
tusschen i
scheist, da
bezag van
Gods zij
kant op d
het geschi

Zeggen w
wereld ges
lijk tot stra
komen tot
tussche
is dit alles

Men beh
woonte van
vindt men
hij b.v. he
lijken doo
volgd; na
evenwel ve
maken, „st
heel een g
tieve) stra

21) K. Schilder a.w. pag. 126 en vgl. Dr S. Greijdanus, De Openbaring des Heeren aan Johannes, 1930, pag. 118. (Korte Verklaring).

22) Gelijkheid voor allen, pag. 86.

23) Gelijkheid voor allen, pag. 33.

24) Gelijkheid voor allen, pag. 35.

25) Gelijkheid voor allen, pag. 92.

26) Gelijkheid voor allen, pag. 226.

27) Vgl. Gelijkheid voor allen, pag. 90 en 91.

28) Vgl. C. Smeenk, Christelijk Sociale Beginselen, II, J. H. Kok, Kampen 1936, pag. 538.

1) Vertaling Prof. Dr G. Ch. Aalders (Korte Verkl. der H. S., Kampen, J. H. Kok, 1936)